

strah vsega novega. Skozi mlajše rodove bo ta strah izginil in z njim vse ovire za prehod v nove načine posredovanja umetnosti.

Kdor misli, da bo človeštvo zaradi tega siromašnejše, se zelo moti. Zaradi tega, ker smo opustili drevake, konjske vprege, inkunabule, ročne statve, črno kuhinjo, glinaste lonce in podobno, nismo nič bolj revni. Nasprotno – imamo bogatejšo zgodovino in obetavnejšo prihodnost. Ne smemo pozabiti tudi na to, da izid vsake knjige pomeni smrt mnogih dreves! Vsaka natisnjena beseda je pogreb mrtvega lista.

V besedni umetnosti smo prišli od vrača, ki je pri ognju pripovedoval zgodbe, do tega, da bo vsakdo lahko svoje zgodbe brez posrednikov s pomočjo računalnika poslal v vseh jezikih med vse ljudi.

Če pogledamo na zadevo s tega zornega kota, se za književnost ni bati. Sentimentalno se sicer lahko bojimo za knjigo kot predmet, pripovedovanje zgodb pa ostaja večno.

Tilka Jamnik
Ljubljana

KOLIKO IN KAJ BERE MLADINA DO 15. LETA V ČASU ELEKTRONSKIH MEDIJEV?

Analiza podatkov ankete med učenci 3./4. in 7./8. razredov, podatkov o najbolj izposojanih knjigah in analiza razstave »Moja najljubša knjiga«, ki smo jih v letu 1996 opravili v Pionirski knjižnici v Ljubljani.

Statistični podatki kažejo, da je med mladino do 15. leta starosti vse več članov knjižnice, da vedno pogosteje obiskujejo knjižnico in da si izposojajo vedno več različnega knjižničnega gradiva, vse večja je tudi izposoja knjig. Ali to obenem pomeni, da mladi radi berejo? Več kot polovica anketiranih je izjavila, da v prostem času radi berejo (četrtnina anketiranih iz 3./4. razreda oz. petina anketiranih iz 7./8. razreda je branje navedla na prvem mestu). Vendar imajo elektronski mediji velik vpliv na sodobne mlade bralce. Le-ti hlastajo po enostavnih, hitro berljivih in napetih zgodbah (tu jih pogosto zadovoljuje trivialna mladinska književnost).

Zelo pogosto imamo občutek, da otroci v današnjem času manj berejo, ker jim veliko časa vzamejo elektronski mediji, predvsem pa TV, radio in računalnik. Da bi se prepričali o tem, smo izvedli anketo med 98 učenci 3. in 4. razredov in med 179 učenci 7. in 8. razredov. Anketa je bila pisna, izvajali smo jo v Pionirski knjižnici v Ljubljani (s tem smo dobili otroke predvsem iz centra mesta) in na treh šolah izven Ljubljane (OŠ Medvode, OŠ Pirniče, OŠ Šmartno pri Litiji). Odgovorilo nam je vse premalo otrok, da bi njihove odgovore lahko kakorkoli posploševali, lahko pa jih uporabimo za primerjavo s podatki o izposoji (o tem, kaj si mladi bralci izposojajo v naši knjižnici) in o tem, katere knjige razstavljajo na razstavi »Moja najljubša knjiga«. Naj že takoj na začetku povemo, da se odgovori anketiranih o najljubših knjigah ujemajo s podatki o najbolj izposojanih in s podatki iz analize razstave »Moja najljubša knjiga«, kar potrjuje zanesljivost naših ugotovitev.

I. REZULTATI ANKETE MED UČENCI 3./4. IN 7./8. RAZREDOV

1. V prvem vprašanju smo jih prosili, naj nam naštejejo, kaj najraje počnejo v prostem času?

Učenci 3./4. razredov so odgovorili:

- 66% se igrajo, s prijatelji-cami, sestrami in brati, domačimi živalmi
- 56% berejo: 23× na prvem mestu, kar pomeni 41% otrok, ki v prostem času radi berejo, oz. 23% vseh anketiranih
- 55% se gibljejo na prostem, se ukvarjajo s športom: npr. 25× vozijo se s kolesom, 17× rolajo, 7× igrajo nogomet, 3× igrajo košarko idr.
- 41% rišejo, se učijo, pišejo, delajo nalogo ipd.,
- 29% gledajo TV,
- 14% igrajo instrumente, pojejo idr.,
- 13% igrajo računalniške igrice,
- 9% pomagajo staršem,
- 5% gredo ven, se potepajo,
- 3% poslušajo radio.

Navajajo tudi odgovore, kot so: jem, poslušam pravljice, rešujem križanke, pečem piškote, delam past za krte, grem v trgovino, kosim travo, pograbim listje, delam izdelke iz gline, papirja, volne, slikam na svilo, se igram s sestrico, z žogo, z avtocesto.

Učenci 7./8. razredov so odgovorili:

- 68% ukvarjajo se s športom,
- 60% se gibljejo na prostem
- 53% berejo
- 40% gledajo TV
- 17% so pri računalniku
- 16% so s prijatelji-cami
- 15% poslušajo glasbo
- 8% poslušajo radio itd.

Posamezni odgovori o tem, kaj najraje delajo v prostem času: 9 učencev rado pomaga doma, 6 se jih uči glasbeni instrument, prav tako 6 se jih rado igra s psom, 5 jih najraje pleše, 5 učencev se rado igra s sestro ali bratom, 5 jih najraje riše itd. 4 učenci navajajo, da se najraje učijo, 4 radi obiskujejo jezikovne tečaje, 2 najraje pišeta in eden piše knjigo. No, potem so 3, ki najraje lenarijo in 3, ki najraje spijo. Nekaj posameznih odgovorov je prav zanimivih: se potepam po neznanih poteh, razstavim kakšen motor ali kolo, ustvarjam, pletem zapestnice, vzamem si čas samo zase itd.

Otroci iz 3./4. razreda so najpogosteje izjavili, da se radi igrajo s prijatelji-cami, sestrami in brati ter domačimi živalmi. Berejo nekako tako radi, kot se gibljejo na prostem in se ukvarjajo s športom (tu sta najpogostejša odgovora, da se vozijo s kolesom in rolajo). Visok je delež odgovorov (41%), da rišejo, se učijo, pišejo, delajo nalogo ipd., kar kaže na to, da otroci v tej starosti še ne ločijo prostega časa od obveznosti. 9% jih je odgovorilo, da radi pomagajo staršem.

Daleč najraje se učenci 7. in 8. razreda v prostem času ukvarjajo s športom (od posameznih športov najpogosteje navajajo košarko, nogomet in odbojko) ali se kako drugače gibljejo na zraku (tu najpogosteje navajajo vožnjo s kolesom in rolanje). Na prvem mestu je torej fizična rekreacija in sprostitvev.

Najstnikom je zelo pomembno druženje z vrstniki, s prijatelji in prijateljicami (16%), 5% učencev se rado pogovarja po telefonu.

Posebej nas zanima, koliko berejo mladi do 15. leta:

56% otrok iz 3./4. razredov in 53% učencev iz 7./8. razredov je odgovorilo, da v prostem času radi berejo, od teh jih je 41% tretje-/četrtšolcev (ali 23% vseh anketiranih) in 40% sedmo-/osmošolcev (ali 21% vseh anketiranih) navedlo branje na prvem mestu. Deleži otrok razredne in predmetne stopnje se bistveno ne razlikujejo. Dobra polovica učencev torej rada bere in petina učencev v prostem času najraje bere! S tem podatkom smo najbrž lahko zadovoljni.

9 učencev iz 7./8. razredov jih navaja, da radi berejo revije, 2 od njih sta postavila branje revij na prvo mesto.

Posebej nas zanima tudi, koliko anketiranih navaja elektronske medije kot svoje najljubše družabnike v prostem času:

Združevanje odgovorov učencev 3./4. razreda:

29% gledajo TV

13% igrajo računalniške igrice

3% poslušajo radio

Združevanje odgovorov učencev 7./8. razreda:

40% gledajo TV,

23% poslušajo glasbo in radio; te odgovore najbrž smemo sešteti, mladi namreč najpogosteje na radiu poslušajo prav glasbo,

17% učencev je v prostem času najraje pri računalniku

45% učencev iz 3./4. razredov je navedlo vsaj en elektronski medij. Takšno združevanje podatkov uvrsti elektronske medije pri otrocih te starosti na četrto mesto, za igro, branjem in gibanjem na prostem. Toda kar 80% učencev iz 7./8. razredov je navedlo vsaj en elektronski medij; tu pa nam takšno združevanje podatkov pokaže, da najstniki vendarle večkrat navedejo elektronske medije kot pa branje. Je pa to še vedno le dve tretjini odgovorov v primerjavi s tistimi, ki navajajo športne dejavnosti in gibanje na zraku. Evidentno je, da s starostjo otrok narašča priljubljenost elektronskih medijev in s tem v zvezi najbrž tudi količina časa, ki jim ga namenjajo.

2. Z drugim vprašanjem smo anketirane prav posebej vprašali, ali tudi berejo radi?

To je bilo tudi kontrolno vprašanje, ki je preverilo kredibilnost odgovorov na prvo vprašanje. Odgovori so v resnici potrdili odgovore, ki smo jih dobili na prvo vprašanje.

3. In kaj jim pomeni branje, smo zastavili vprašanje tistim anketiranim, ki so navedli, da radi berejo.

Učencem 3./4. razredov branje pomeni največkrat učenje (65%), tretjini pomeni zabavo in razvedrilo, desetino učencev zanimajo knjige, pravljice in zgodbe. Odgovori učencev 7./8. razredov so diferencirani značilno za najstnike: branje jim še vedno pomeni predvsem učenje (56%), četrtini pomeni zabavo in sprostitve, toda 13% pomeni branje beg v domišljjski svet, svet pustolovščin in napetih zanimivih doživljajev, 12% najstnikov z branjem spoznava življenje in probleme, predvsem odraščajoče mladine, medsebojne odnose, prve ljubezni. 11% jih navaja, da jih le občasno pritegne kakšna knjiga; upamo si trditi, da je v tem deležu eksplicitno

izražen upad zanimanja za branje pri najstnikih. Naj opozorimo, da se s starostjo skorajda podvoji delež anketiranih, ki so izjavili, da ne berejo radi. Otroci z razredne stopnje v glavnem ne znajo pojasniti, zakaj ne berejo radi, medtem ko otroci predmetne stopnje pojasnjujejo, da so jim druge stvari privlačnejše in da jih branje preprosto dolgočasi.

5. Zanimalo nas je tudi, kdo jim običajno priporoča dobro knjigo?

Učenci 3./4. razredov so odgovorili:

- 87% starši
- 18% drugi sorodniki
- 27% sam-a
- 26% učitelji-ice
- 25% knjižničar-ka
- 17% prijatelji-ce, sošolci-ke

Učenci 7./8. razredov so odgovorili:

- 55% sošolke in sošolci, prijatelji in prijateljice, torej vrstniki
- 46% starši in sorodniki
- 36% sam
- 35% knjižničarji,-ke
- 23% učitelji, domače branje, bralna značka
- 6% drugo, npr. knjigarnar, revije, TV ipd.

Vsi anketirani iz 3./4. razreda so navedli starše in nekateri še sorodnike (105%), medtem ko je le nekaj manj kot pol (46%) anketiranih najstnikov navedlo starše in sorodnike. Se nam pa ta delež vendarle zdi pomemben: kljub pogosto drugačnemu videzu, najstniki vendarle upoštevajo nasvete staršev. V tem obdobju je seveda najpomembnejše mnenje vrstnikov (55%), poraste delež anketiranih, ki si sami izbirajo knjige in delež tistih, ki navajajo knjižničarjev vpliv. Delež odgovorov, ki navajajo učitelje, se pri najstnikih komaj kaj zmanjša, pojavi pa se vpliv TV, revij, ponudbe v knjigarni ipd.

6. Najljubše knjiga otrok v 3./4. razredu

- 28% pravljice
- 21% realistična proza
- 17% trivialna mladinska književnost (10× *Pet prijateljev*)
- 11% fantazijska pripoved
- 4% Walt Disney
- 3% poučne knjige
- 1% strip, poezija

Najljubše knjige otrok v 7./8. razredu

- 48% realistična proza
- 31% trivialna mladinska književnost (30× *Pet prijateljev*, 8× *Baletni copatki*, 7× *Skrivnosti*, 6× *Novohlačniki*, 5× *Zvesti prijatelji*)
- 17% žanrska mladinska književnost (zbirka *Knjigožer* – sodobne ljubezenske, kriminalne in srhljive zgodbe za najstnike; 11× *Mary Hooper*, *Prva ljubezen*)
- 13% pustolovščine
- 11% odrasla trivialna književnost
- 10% fantazijska pripoved

5% znanstvena fantastika

9% poučna literatura (Med poučnimi knjigami se pojavljajo naslednja področja: avtomobilizem, spolnost, odvisnost, psihologija, verstvo, živali, psi)

Odgovori otrok se povsem ujemajo s pričakovanji v skladu s psihološkim razvojem otrok: ob koncu pravljičnega obdobja (3./4. razred) jih skoraj tretjina navaja pravljice kot svojo najljubšo literaturo, s starostjo otrok narašča zanimanje za realistično in trivialno literaturo. Pri obeh starostnih skupinah je najbolj pogosto omenjena zbirka *Pet prijateljev* Enid Blyton.

7. Katero knjigo bi priporočil v branje svojim staršem?

Učenci 3./4. razredov so odgovorili:

20% poučne knjige (nega otroka, kuharske knjige, gojenje rastlin, zgodovina, geografija, verstvo, astronomija, bonton)

17% realistična proza

11% trivialna književnost (8× *Pet prijateljev*)

10% pravljice

7% fantazijske pripovedi

5% Walt Disney

Učenci 7./8. razredov so odgovorili:

63% realistična proza

10% »odrasla« trivialna književnost

8% trivialna mladinska književnost (*Pet prijateljev*, *Baletni copatki*, *Skrivnosti*, *Zvesti prijatelji*)

8% fantazijske pripovedi

7% pustolovščine

6% znanstvena fantastika

5% pravljice

2% žanrska mladinska književnost (zbirka *Knjigožer*)

1% strip

24% poučna literatura (Med poučnimi knjigami se pojavljajo: knjige o najstnikih, odraščanju, o tem, kako naj starši »ravnajo« z njimi, knjige o »življenju«, o kuhanju in zdravi prehrani, o avtomobilizmu, geografiji, spolnosti, tekstilu, planinstvu, športu, zgodovini, psihologiji, astronomiji, kemiji)

II. NAJPOGOSTEJE IZPOSODJENE KNJIGE OZ. AVTORJI V PIONIRSKI KNJIŽNICI, ENOTI KNJIŽNICE OTONA ŽUPANČIČA V LJUBLJANI, V LETU 1996¹

Med knjigami za otroke do 9. leta starosti je »poplava« slikanic, ki so jih napisali tuji avtorji in so prevedene v slovenščino. Izdajajo jih zlasti založbe kot so: Epta, Kres, Slovenska knjiga, Učila in druge. Izvirna slovenska slikanica se med njimi skoraj izgubi. Prevladujejo slikaniška dela, zelo malo je del, v katerih je zbranih več zgodb oz. so obsežnejša (npr. Christine Nöstlinger, *Franceve ljubezenske zgodbe*; Polonca Kovač, *Pet kužkov išče pravega ter Težave in sporočila psička Pafija*).

¹ Po pregledu podatkov, ki ga je pripravila Darja Lavrenčič, bibliotekarka v Pionirski knjižnici v Ljubljani.

Visoko je uvrščen tudi strip. Najbolj so izposojene novitete in novejšje knjige (80. in 90. leta), med starejšimi avtorji se pojavljajo Hans Christian Andersen, Otfried Preussler, Astrid Lindgren in Frane Milčinski. Ne le mladi bralci, tudi starši in vzgojitelji segajo po novejših slikanicah, klasična dela otroške književnosti se na lestvici 100 najpogostejše izposojenih knjig sploh ne pojavljajo.

Iz vsega se kaže, da je literarni okus mladih bralcev do 9. leta starosti danes drugačen, kot je bil še pred nekaj leti.

Med knjigami za otroke nad 10 let starosti se v sam vrh uvrščajo knjižne zbirke, kot so: Pet prijateljev in Skrivnosti angleške pisateljice Enid Blyton, Zvesti prijatelji pisatelja Bogdana Novaka, serija stripov o *Asterixu*, *Novohlačniki* (oz. *Naša klapa irharjev*) avstrijskega pisatelja Thomasa Brezine, *Baletni copatki* avtorice Lorne Hill, serija stripov Mikija Mustra, sledi strip *Srečni Luka* avtorja Reneja Goscinnyja in strip *Najlepše zgodbe* Carla Barksa. Takoj za stripi se uvršča knjižna zbirka *Knjigožer*, ki jo izdaja založba Mladinska knjiga. Tej sledi knjižna zbirka *Časovni stroj*. Med najbolj izposojenimi knjigami so dela trivialne mladinske književnosti, kar kaže interes mladih bralcev za branje lahkotnejše literature (tudi žanrske literature). Med avtorji kvalitetnejše literature, ki so zastopani med najbolj brani knjigami, so: Roald Dahl, Christine Nöstlinger, Maria Gripe, Gudrun Mebs, Susanna Tamaro, Michael Ende, Penelope Lively, Malgarzata Musierowicz, Erich Kästner, Philippe Pearce. Slovenski avtorji, ki jih najraje prebirajo mladi od 9. do 12. leta starosti, pa so: Bogdan Novak, Miki Muster, Ivan Sivec, Polonca Kovač, Primož Suhodolčan idr. Opazamo nezanimanje za branje klasike mladinske književnosti v prostem času, k temu jih sili le obvezno domače branje. Močno je izražen interes za branje novitet in novejših knjig (80. in 90. leta), majhno je zanimanje za branje fantazijskih pripovedi. Upadlo je zanimanje za branje pustolovskih knjig Karla Maya, mladim bralcem je zanimiv le njegov *Vinetou*.

Za otroke nad 13. let velja dovršen del ugotovitev iz prejšnje starostne stopnje. Prevladuje branje novitet in novejših knjig (80. in 90. leta) domačih in tujih avtorjev; kaže se izrazita težnja k branju lahkotnejše, nezahtevne literature, kar pojasnjuje uspeh knjižne zbirke *Knjigožer*. Ne zanima jih branje klasike, sprejemajo jo le kot obvezno šolsko branje.

Značilno za to starostno stopnjo pa je sledeče:

- veliko je zanimanje za dela, ki so napisana v obliki najstniških dnevnikov. Takšna dela so: vse tri knjige *Jadrana Krta* (Sue Townsend), *Skrivni dnevnik mladega hipohondra* (Aidan Macfarlane & Ann McPherson), *Fant za zamenjavo* (Christine Nöstlinger), *Anastazija Krupnik* (Lois Lowry), *Tudi jaz ljubim zdravje!* (Aidan Macfarlane & Ann McPherson), *Zlatin dnevnik* (Zlata Filipović), *Dnevnik Ane Frank*;
- veliko je zanimanje za dela, ki so napisana v obliki pisem (romani v pismih), kot so: *Dragi Nihče* (Berlie Doherty), *Pisma zaljubljene najstnice* (Claire Robertson), *Pismo za Annie* (Nancy Garden);
- interes za branje dekliških zgodb, kot so: *Gimnazijka* (Anton Ingolič), *Ko zorijo jagode* (Branka Jurca), *V sedemnajstem* (Ivo Zorman), *Edinka* (Klara Jarunkova), *Oh, ta naša babica* (Ivo Zorman), *Prijateljici* (Rosa Guy), *Ta glavna Urša* (Smiljan Rozman) in druge;
- še vedno so brana dela avtorjev, ki sodijo nekako v »železni repertoar« domače mladinske književnosti, kot so: Anton Ingolič, Branka Jurca, Ivo Zorman,

Smiljan Rozman, Brane Dolinar. K temu veliko pripomore tudi šola s svojim programom obveznega domačega branja;

- mlade zanimajo t.i. »tabu« teme, kar kaže visoka izposoja knjig *Pismo za Annie* (Nancy Garden – problem istospolne ljubezni), *Dragi Nihče* (Berlie Doherty – problem mladostniške nosečnosti), *Fant za zamenjavo* (Christine Nöstlinger – problem ločitve staršev);
- razen lahkotnejšega branja, ki ima precejšnji delež med najbolj izposojenimi knjigami, lahko med njimi zasledimo tudi kar nekaj zahtevnejših knjig. Poleg prej naštetih knjig so to še: *Vas ob morju* (Anite Desai), *Neskončna zgodba* (Michael Ende), *Mali princ* (Antoine de Saint-Exupery), *Skrivni vrt* (Frances Hodgson Burnett), *Ukradene sence* (Jaume Cela), *Beli konjiček* (Elizabeth Goudge), *Hobit ali Tja in spet nazaj* (J. R. R. Tolkien), *Vodovnikova vesina* (Richard Adams), trilogija o nomih Terryja Pratchetta (*Kamionarji*, *Kopači*, *Krila*);
- med najbolj izposojenimi knjigami zvrstno prevladuje mladostniški roman. V manjši meri je zastopan tudi pustolovski roman, npr. *Skrivnost zlate reke* (Ivan Sivec), *Ujetniki polarnega ledu* (Jules Verne), *Ugrabljen* (Louis Robert Stevenson), *Pogumni kapitani* (Rudyard Kipling). Zasledimo tudi nekaj detektivskih ali kriminalnih romanov, kot so: *Skrivnost Rdeče hiše* (A. A. Milne), *Detektivi v zeleni katri* (Brane Dolinar), *Sokolov malteser* (Anthony Horowitz). Najdemo tudi nekaj fantastičnih in znanstvenofantastičnih del, kot so: *Neskončna zgodba*, *Skrivni vrt*, *Beli konjiček*, *Hobit*, *Vodovnikova vesina*, *Ukradene sence*, *Skrivnost Atlantide* (Walter Ernting), *E. T. vesoljček* (William Kotzwinkle);
- precej manjši je interes za branje zgodovinskih romanov in povesti. Mladi so največkrat segli po naslednjih knjigah s to tematiko: *Zlati faraon* (Karl Bruckner), *Kralj Artur in vitezi Okrogle mize* (J. H. Walsh), *Domen* (Josip Jurčič);
- mlade zelo pritegnejo tudi grozljivke, zato ni naključje, da se na prvo mesto najbolj branih knjig uvršča *Zaljubljeni vampir* Bogdana Novaka. Zelo radi berejo tudi »romantično grozljivko« *Kremlin* Dese Muck.

Najbolj brane knjige nam kažejo literarni okus mlade generacije, ki se hitro spreminja. Nekatere zvrsti so za današnje najstnike nezanimive. Zanima jih sodobna realistična proza, ki ubeseduje mladostnika in probleme, s katerimi se srečuje, tudi »temne strani mladosti« oz. »tabu teme«. Privlači jih razvedrilno branje (grozljivke, kriminalke...)

Kaže se izrazit upad branja ljudskega slovstva. Še pred leti so bile zbirke ljudskih pravljic v vsega sveta pri mladih bralcih zelo priljubljene, danes je situacija popolnoma drugačna. Tudi številčno je izposoja tovrstne literature zelo nizka. Knjige, ki vsebujejo ljudske pravljice in pesmi, si mladi bralec izposodi predvsem zaradi zahtev šole (domače branje). Sam si redko izbira takšne knjige za branje v prostem času. Opažamo, da otroci že zgodaj (okoli 8. leta starosti) vstopajo v svet realističnih zgodb in zapuščajo svet pravljic.

Med knjigami za otroke do 9. leta starosti prevladuje proza. S področja poezija se pojavljajo le naslednje zbirke: *Pedenjped* (Niko Grafenauer), *Čenčarija* (Tone Pavček), *Živalski ringaraja* (Tone Pavček); pri otrocih od 10. do 12. leta izrazito prevladuje branje proznih del. Poezija se po podatkih o izposoji na lestvico 100-tih najbolj branih knjig sploh ne uvrsti. Pri otrocih nad 13 let izrazito prevladuje proza, poezija je zastopana le s pesniško zbirko Nika Grafenauerja *Skrivnosti* in zbirko pesmi Janeza Menarta *Pesnik se predstavi*, kar pa je posledica domačega branja.

III. RAZSTAVA »MOJA NAJLJUBŠA KNJIGA« V LETU 1996:²

Med najbolj priljubljenimi naslovi tujih pisateljev je v letu 1996 absolutno zmagal *Črni lepoteč* Ane Sewell, sledita *Matilda* Roalda Dahla in *Dvojčici* Ericha Kästnerja. Za najbolj priljubljeno delo slovenskega pisatelja so bralci v preteklem šolskem letu izbrali *Zeleno pošast* Bogdana Novaka, sledita *Ovčar Runo* Angela Cerkenika in *Bobri* Janeza Jalna.

Najbolj priljubljen tuji pisatelj ostaja še naprej Erich Kästner, sledita Enid Blyton ter Roald Dahl.

Pričakovano najvišje se je med slovenskimi pisatelji povzpел Bogdan Novak, sledijo mu Leopold Suhodolčan, Angelo Cerkenik in Janez Jalen.

Milena Salaj
Turnišče

BRALNA KULTURA DRUGO- IN ČETRTOŠOLCEV

»Glagol *brati* se upira velelni obliki, v tej trmoglavosti pa je soroden nekaterim drugim glagolom, recimo *ljubiti* in *sanjati*. Lahko seveda poskusimo. *Ljubi me! Sanjaj! Beri! Beri za božjo voljo! Ukazujem ti, da bereš! Pojdi v sobo in beri!*

In kaj dosežemo? Nič.«

Res je, iz lastnih dolgoletnih izkušenj v šolstvu lahko zlahka pritrdim Danielu Pennacu, ki v svoji knjigi o branju *Čudežno potovanje* (Ljubljana, 1996), ki bi morala postati obvezno čtivo tudi in predvsem za učitelje, »ne zagovarja prepričanja« kot ugotavlja Evald Flisar, »da moramo brati, ampak nas duhovito in zvito *zapeljuje* k branju«.

In kakšno naj bo »zapeljevanje k branju« pri učencih, ki ponavadi, seveda zaradi bolj ali manj izdelane bralne tehnike, komajda poduhajo to, čemur pravi Pennac *užitek branja*? Zavedati se moramo, da vsi učenci pač po naravi niso nagnjeni k branju, da jih odvrčajo od le-tega poleg nevešče bralne tehnike, ki jim seveda zamejuje dimenzije bralnega užitka, tudi zunanji, ponavadi bolj agresivni avdiovizualni dražljaji (televizija, računalnik, virtualnost, internet...), zato se samo po sebi postavlja vprašanje, kdaj in če sploh učenec **sam** seže po čtivu.

In prav zato sem se odločila, da v **drugem** in **četrtem** razredu izvedem dvoje anonimnih anket s po petimi vprašanji, ki so se dotikala razmerij in vprašanj v odnosu **jaz in knjiga** ter **televizija in knjiga**. Seveda sem hote izbrala drugi (22 učencev, 12 fantov in 10 deklic) in četrti razred (17 učencev, 9 fantov, 8 deklic), kajti v drugem razredu večina učencev že nezatikajoče bere in dodobra razbira ubesedeno, od učencev četrtega razreda pa pričakujemo, da jih branje, v mislih imam predvsem leposlovje, že popelje na »čudežno potovanje«.

² Po pregledu podatkov, ki jih je pripravila Ida Mlakar, višja knjižničarka v Pionirski knjižnici v Ljubljani.